

Vragen Commissie	Antwoorden
Vragen van: SP, PvdA, PvdD, GroenLinks Brief GS van 20 juli 2021 over Uitvoeringsplan RES 1.0 - 81120	
SP <p>In het kader van de opwek van duurzame energie vraagt de SP zich af wat de stand van zaken is betreffende de waterstof fabriek. In de Rotterdamse en Eems haven is de planning om hier een waterstof fabriek te bouwen. Tevens wil men op 13 km voor de kust van Scheveningen, op het olie en gasplatform Q13-A gaan experimenteren met de productie van waterstof. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft hier al een subsidie van 3,6 miljoen Euro voor beschikbaar gesteld.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Komt de Zeeuwse waterstof fabriek niet in het gedrang met al deze andere locaties?2. Is het strategisch wel opportuun als er binnen deze nieuwe innovatie een flinke concurrentie strijd zou gaan plaats vinden en hoe schat u de kansen dan in van de Provincie Zeeland?	<ol style="list-style-type: none">1. Zeeland is qua verbruik momenteel het grootste waterstofcluster van Nederland. Dit betreft momenteel nog grijze waterstof (fossiel). Het Hydrogen Delta Programma van Smart Delta Resources (SDR)¹ heeft tot doel de industrie te verduurzamen door grijze waterstof uit te faseren naar blauwe waterstof (CCS) en groene waterstof (zon, wind). Zo'n groene waterstoffabriek heet een elektrolyzer. Momenteel zijn er vanuit het bedrijfsleven zo'n 5 grootschalige elektrolyzer-initiatieven in Zeeland. Zeeland wil hiermee koploper worden op het gebied van groene waterstof. Deze plannen gaan een natuurlijke concurrentie aan met initiatieven uit andere regio's (zie ook vraag 2).2. In 2020 is door de bedrijven van SDR een studie² uitgevoerd waaruit blijkt dat de regio uitermate geschikt is voor grootschalige productie en gebruik van groene waterstof. Zeeland vormt het grootste waterstofcluster van Nederland (en dus een grote afzetmarkt), heeft een gunstige ligging voor aanlanding van wind op zee en binnen het havengebied van North Sea Port is nog voldoende ruimte voor de bouw van elektrolyzers. Hoewel er concurrentie zal ontstaan met andere regio's, worden de kansen van Zeeland hoog ingeschat. <p>¹ Hydrogen Delta Smart Delta Resources ² Grootschalig potentieel voor groene waterstof in de Schelde-Deltaregio Smart Delta Resources</p>

Vragen Commissie	Antwoorden
<p>Vragen van: SP, PvdA, PvdD, GroenLinks Brief GS van 20 juli 2021 over Uitvoeringsplan RES 1.0 - 81120</p>	
<p>PvdA</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. De doelstellingen uit het klimaatakkoord zijn recent aangescherpt van 49% naar 55% reductie CO₂ in 2030. Hoe gaat GS hier mee om? 2. Een van de zorgen die in het rapport wordt geuit is de betrokkenheid van gemeentes (blz 13-14). Recent is de bouw van windmolens in diverse gemeentes geblokkeerd (Plannen voor nieuwe of extra windmolens op Tholen voorlopig van de baan Tholen pzc.nl; 'Windenergie? Doe ook maar in de Kanaalzone' Zeeuws-Vlaanderen pzc.nl). Als oplossing wordt voorgesteld om de RES-onderwerpen altijd eerst binnen het OZO te behandelen voordat er besluitvorming plaatsvindt in gemeenteraden. Acht GS dat voldoende? 3. Zijn er andere ideeën over hoe gemeenteraden over de streep kunnen worden getrokken, bijvoorbeeld door meer lokaal eigendom en beheer zodat gemeentes nog meer kunnen meeprofiteren van de opbrengst van windmolens en zonneparken? 4. De energietransitie wordt vertraagd door de beperkte netcapaciteit waardoor diverse plannen niet door kunnen gaan (Het wil maar niet lukken met de regels voor zonneparken op Schouwen-Duiveland: 'Leuke initiatieven vallen stil' Schouwen-Duiveland pzc.nl). In de uitvoeringsagenda staat dit goed op agenda (blz 18). Wordt ook nagedacht over mogelijkheden om lokaal opgewekte energie ook direct lokaal te gebruiken zodat de netcapaciteit niet beperkend is? Bijvoorbeeld door een 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het Rijk is primair verantwoordelijk om de doorvertaling van de Europese doelstelling te vertalen naar afspraken op Nationaal niveau. Daarnaast heeft de Europese doelstelling van 55% nog veel onduidelijkheid en is niet helder wat dit betekent voor lidstaten en zich verhoudt tot het klimaatakkoord. Op basis van het initiatief van het Rijk ondernemen wij uiteraard actie. Wij zien dit expliciet in samenhang met de al gemaakte afspraken in de RES en SDR en niet als zelfstandige actie. 2. De aanpak van de energietransitie is een samenspel van alle onderdelen van de samenleving. Een belangrijk uitgangspunt is dat overheden onderling afstemmen. Behandeling in het OZO is daar een eerste stap in om vroegtijdig aandachtspunten te herkennen en waar nodig aan te pakken. 3. De situaties in de verschillende gemeenten bij met name windprojecten zijn verschillend van aard en vragen ook een project specifieke aanpak. 4. De netcapaciteit is in een paar gemeenten beperkt. Aan uitbreiding wordt gewerkt. We verwachten niet dat de beperkingen van het netwerk het halen van de taakstelling in de weg zal staan. Daarnaast zijn er lokale initiatieven die het gebruik van bijvoorbeeld accu's verkennen.

Vragen Commissie	Antwoorden
<p>Vragen van: SP, PvdA, PvdD, GroenLinks Brief GS van 20 juli 2021 over Uitvoeringsplan RES 1.0 - 81120</p>	
<p>zonnepark te koppelen aan kleinschalige waterstofproductie, accu's, stadsverwarming of een laadpalenhub.</p> <p>5. Gebouwde omgeving: Waar vinden we isoleren van bestaande woningen terug?</p> <p>6. Mobiliteit. Is er ook aandacht voor terugdringen autokilometers? Door bijvoorbeeld stimuleren van woon-werkverkeer per fiets?</p> <p>7. Waar wordt in de uitvoeringsstrategie geborgd dat de mensen met een kleine beurs ook mee kunnen doen aan de energietransitie?</p> <p>8. Zijn er concrete voorbeelden van maatregelen om te zorgen dat deze groep wordt geholpen en/of ontzien?</p> <p>9. Bij hernieuwbare energie op land is het streven dat de directe omgeving (inwoners en bedrijven) 50% eigenaar is van de productiecapaciteit (RES Zeeland, §1.4.4). Hoe hoog is het percentage lokaal eigenaarschap op dit moment?</p> <p>10. Is GS zich bewust van het risico dat buitenlandse investeerders zonneparken opkopen? (Kamer schrikt van opkopen zonneparken door buitenlandse bedrijven: 'Bijzonder onwenselijk' Politiek AD.nl).</p> <p>11. Staat dit op de agenda van de ZEA en zoja zijn er ideeën hoe dit kan worden voorkomen?</p>	<p>5. Het programma gebouwde omgeving zet primair in op energiebesparing. Het isoleren van bestaande woningen is daar een belangrijk onderdeel van.</p> <p>6. Een belangrijk speerpunt van de RES is het verduurzamen van personen- en goederenmobiliteit. Eén van de acties daarbij is bedrijven te helpen hun CO2 te reduceren door de inzet van een Vervoersplan, OV, Carpool, deelauto's en fietsplannen.</p> <p>7. Een belangrijk uitgangspunt voor de energietransitie in Zeeland is dat iedereen mee kan doen, haalbaar en betaalbaar. Hier wordt naar gerefereerd in H5.2 en H4.4 participatie. Rol van de provincie richting burgers en gemeenten is het bieden van instrumenten, kennisdeling en het faciliteren van ondersteuning in de warmtetransitie.</p> <p>8. Wat doet de provincie Zeeland, drie voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Energiebespaarlening Zeeland; een rentekortingsregeling op leningen van het Warmtefonds. Dit biedt woningeigenaren de mogelijkheid om tegen een laag rentetarief energiebesparende investeringen aan de eigen woning te financieren, namelijk 0,5 tot 0,7 procentpunt lager dan de reguliere rentetarieven. - Provinciale Impuls Wonen (PIW); een subsidieregeling voor woningeigenaren die hun oude woning willen slopen, samenvoegen of drie of meer aaneengesloten rijwoningen toekomstbestendig willen maken.

Vragen Commissie	Antwoorden
<p>Vragen van: SP, PvdA, PvdD, GroenLinks Brief GS van 20 juli 2021 over Uitvoeringsplan RES 1.0 - 81120</p>	
<p>12. Streven is om de zonneladder van N&M te gebruiken (RES 1.0, blz. 18). Zonneparken pas in laatste instantie op landbouwgrond. Wat is het reële potentieel voor zon op dak?</p> <p>13. Wordt de zonneladder voldoende gevolgd?</p> <p>14. Hoe wordt dit geborgd in de uitvoeringsagenda?</p> <p>15. Afgelopen herfst berekende het Planbureau voor de Leefomgeving in zijn “Klimaat- en Energieverkenning 2020” dat met het huidige beleid de reductie in Nederland slechts 34% zal zijn, en er vanaf nu een verdubbeling van de emissiereductie nodig is om de doelstellingen voor 2030 te halen. Voor de RES is een evaluatiemoment pas voorzien in 2025. Wordt overwogen om dit moment naar voren te halen, in het licht van dit PBL rapport?</p> <p>16. TENNET is een belangrijke organisatie omdat deze zorg moet dragen voor de noodzakelijke infrastructuur. Waarom is TENNET niet vertegenwoordigd in het ZEA?</p> <p>17. Het PBL adviseert om zoveel mogelijk zon en wind te combineren (Regionale Energie Strategieën; een tussentijdse kwalitatieve analyse (pbl.nl)). Gebeurt dat voldoende?</p> <p>18. In het rapport Regionale Energie Strategieën; een tussentijdse kwalitatieve analyse (pbl.nl) van het PLB wordt gesteld (blz 43):</p> <ol style="list-style-type: none"> Participatie burgers is vaak pas later voorzien 	<p>- Platform Energiek Zeeland is mede tot stand gekomen door een financiële bijdrage van de provincie, woningeigenaren kunnen middels een energieadvies inzicht krijgen in mogelijke verbeteringen en energiebesparende maatregelen.</p> <p>9. Deze actie ligt – zoals afgesproken in de RES – primair bij gemeenten. Op dit moment is geen inzicht in het concrete percentage.</p> <p>10. Ja. Dit is onderdeel van vrije marktwerking.</p> <p>11. Verkoop van projecten kunnen wij niet voorkomen.</p> <p>12. Op basis van dakoppervlak en aansluitvermogen zou dat ergens 400 en 600 MW kunnen liggen. Samen met de gemeenten zijn we onlangs gestart om dakeigenaren te benaderen en dan zal moeten blijken hoeveel vermogen gerealiseerd kan worden.</p> <p>13. De zonneladder staat beschreven en is vastgesteld in de RES 1.0. Daarnaast vindt juridische borging hiervan plaats via de Omgevingsvisie en verordening. Gemeenten volgen deze ladder.</p> <p>14. Zie vraag 13.</p> <p>15. Het vaststellen van de RES 2.0 is beoogd in 2023. Dit is een belangrijk ijkpunt om de RES 1.0 te evalueren en waar nodig bij te sturen. Dit is ruim voor de genoemde datum van 2025.</p>

Vragen Commissie	Antwoorden
<p>Vragen van: SP, PvdA, PvdD, GroenLinks Brief GS van 20 juli 2021 over Uitvoeringsplan RES 1.0 - 81120</p>	
<p>b. Slechts een derde van de regio's geeft aan burgers te hebben betrokken, met inhoudelijke aanpassingen tot gevolg. c. Tot nu toe is er vooral een beperkte doelgroep stakeholders bij betrokken. Vaak is de abstractie van plannen als reden genoemd om ze nu niet aan burgers voor te leggen. d. Sommige regio's hadden in deze fase ook moeite om burgers te interesseren voor de ontwikkeling van de RES.</p> <p>Hoe verhoudt het proces RES Zeeland zich tot deze conclusies?</p> <p>PvdD</p>	<p>16. Tennet is verantwoordelijk voor de landelijke hoofdinfrastructuur. Indien nodig vind met Tennet overleg over projecten plaats.</p> <p>17. Dit maakt onderdeel uit van het beleid en bijbehorende acties.</p> <p>18. Tijdens het opstellen van de RES 1.0 is uitvoerig aandacht besteed aan het betrekken van inwoners. Daarnaast zijn er blijvend activiteiten om ook jongeren te betrekken. Nog meer specifiek is het betrekken van inwoners bij concrete projecten die direct impact op hen hebben.</p>
<p>1. Verwijzing Pag 18 "De doelstelling voor de opwek van duurzame energie is om in 2030 ALLE elektriciteit duurzaam op te wekken (3TWh)". De vraag naar groene waterstof vanuit de industrie is vele malen groter dan het hier voorspelde toekomstige aanbod van 3 TWh. Bij toepassing van de waterstofladder (pagina 41) krijgt groene waterstof als grondstof eerste en absolute prioriteit. Daardoor zal er geen enkele groen opgewekte KWh meer beschikbaar zijn als duurzame energie. De twee genoemde doelstellingen staan recht tegenover elkaar. Hoe gaat dit opgelost worden?</p> <p>2. Verwijzing Pag 21 Het programma Gebouwde Omgeving initieert enkele demonstratieprojecten, die gericht zijn op nieuwe vormen van verwarmen te onderzoeken en voorbeeldprojecten te ontwikkelen. Behoren hiertoe projecten op het gebied van Thermische Energie uit Oppervlakte water (TEO)?</p> <p>3. Zo nee, worden de mogelijkheden van TEO op andere wijze onderzocht?</p>	<p>1. De verduurzaming van de Zeeuwse industrie (incl. elektrolyse) zal veel groene stroom nodig hebben. Studies van TenneT laten zien dat er tot 2030 nog een elektriciteitsoverschot zal zijn in Zeeland, wat na 2030 zal omslaan in een tekort. Om deze reden probeert Zeeland nadrukkelijk via het VAWOZ-programma³ extra aanlanding van wind op zee te realiseren. In voorjaar 2021 heeft Provincie Zeeland hiervoor een aanbod gedaan bij het Rijk en hebben ook de Zeeuwse industriële koplopers een formatiebrief⁴ opgesteld waarin dit duidelijk wordt.</p> <p>2. Op dit moment is voor de wijk Malta in Zierikzee een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar aquathermie (TEO)..</p> <p>3. Zie vraag 2.</p> <p>4. De aanpak van de energietransitie voor de landbouw heeft een plek gekregen in het Ambitiedocument Landelijk Gebied. De acties</p>

Vragen Commissie	Antwoorden
<p>Vragen van: SP, PvdA, PvdD, GroenLinks Brief GS van 20 juli 2021 over Uitvoeringsplan RES 1.0 - 81120</p>	
<p>4. Verwijzing PS 9 en 10 juli 2020 In antwoord op eerdere vragen van de PvdD werd gesteld: "Het energieverbruik in de landbouw kan relatief laag zijn, binnen de landbouw is glastuinbouw verreweg de grootste verbruiker. En daarmee ook één van de speerpunten van onze aanpak (met Glastuinbouw NL starten we een project om verduurzamingsplannen van de Zeeuwse glastuinbouwclusters op te stellen)." Toch zien wij glastuinbouw niet terug in dit uitvoeringsplan, waar is de prioriteit gebleven?</p>	<p>voor de onderdelen elektriciteit, bebouwde omgeving en mobiliteit gelden daarnaast uiteraard ook voor de landbouw.</p> <p>³ Verkenning aanlanding wind op zee (VAWOZ) RVO.nl Rijksdienst ⁴ Zeeland doet een beroep op nieuwe kabinet bij verduurzaming industrie - North Sea Port</p>
<p>GroenLinks</p>	
<p>1. Pag. 5 samenvatting als infografic? Is die ook beschikbaar? Nu staat er alleen het woord, maar geen samenvatting te zien.</p> <p>2. Pag.12. De fractie van GroenLinks mist hier een beschrijving van frequentie en wijze van terugkoppeling door ZEA aan PS. Welke besluiten blijven aan de volksvertegenwoordigers?</p> <p>3. Pag21. Goed dat dit programma vooral inzet op energiebesparing en verduurzaming van publiek- commercieel en particulier vastgoed. Toch lijkt dit vooral een zaak van gemeenten. Provincie is wel betrokken bij bv. Publiek vastgoed verduurzamen. Het lijkt ons belangrijk dat met name de warmtevisies ook van onderaf gedragen worden. Hiervoor is belang van goede communicatie ook goed weergegeven. Maar hoe en door wie worden burgers bij juist die particuliere verduurzaming betrokken?</p>	<p>1. Dit is een ommissie in het document. Deze zal worden hersteld.</p> <p>2. PS is verantwoordelijk voor het stellen van kaders. Dit hebben zij gedaan door het vaststellen van de RES 1.0. Daarnaast wordt via de P&C-cyclus PS in de gelegenheid gesteld om hierop bij te sturen.</p> <p>3. In samenwerking met de gemeenten worden vanuit de subtafel Transitievisie Warmte gewerkt aan de uitwerking van de communicatie richting burgers. Er zijn een aantal isolatiepilots opgestart onder meer in Hulst en Tholen, die zullen worden doorvertaald naar andere gemeenten. Daarnaast ondersteunen de platforms Duurzaam Bouwloket en Energiek Zeeland in de advisering en het informeren richting burgers over de verduurzaming van particuliere woningen.</p>

Vragen Commissie	Antwoorden
Vragen van: SP, PvdA, PvdD, GroenLinks Brief GS van 20 juli 2021 over Uitvoeringsplan RES 1.0 - 81120	
<p>4. Pag28. Mobiliteit Mooi dat er ook aandacht is voor de scheepvaart maar we missen de aandacht voor de luchtvaart? Heeft dit een reden?</p> <p>5. op pag. 28 staat ZES, wat wordt hier bedoeld?</p> <p>6. En waar zit in dit programma de ruimte voor nieuwe ideeën ? Er komt immers een Delta Kenniscentrum met onderdeel energie.</p> <p>7. Is er ruimte voor thans al bewezen meerdere opwekkingsmogelijkheden, bv. Getij, algen, zeewier etc. ?</p> <p>8. Waar passen die in dit programma?</p> <p>9. En waarom niet opgenomen in dit uitvoeringsplan?</p>	<p>4. De luchtvaart maakt geen onderdeel uit van de RES. Hier worden op (inter)nationaal niveau afspraken over gemaakt.</p> <p>5. ZES staat voor Zero emissie Scherpvaart. Dit is een project waarbij binnenvaartschepen elektrisch aangedreven worden en de stroom opgeslagen is in wisselcontainers.</p> <p>6. Een veelvoud aan acties zal samen met de Zeeuwse inwoners en belanghebbende worden uitgevoerd. In deze concrete uitvoeringsacties zijn nieuwe ideeën welkom. Daarnaast zal in de periode 2023 de RES 2.0 worden vastgesteld. In het proces van het opstellen van de RES 2.0 zal opnieuw ruimte zijn voor het aandragen van ideeën om tot onze te halen doelen te komen.</p> <p>7. Het uitvoeringsprogramma geeft focus aan op de acties en activiteiten die het ZEA de komende jaren wil uitvoeren. Dit betekent dat niet actief wordt ingezet op alle mogelijke acties. Dit wordt gedaan om zoveel effectief en efficiënt mogelijk de beschikbare middelen te benutten en onze doelen te halen. Uiteraard staat het initiatiefnemers vrij om met voorstellen te komen.</p> <p>8. Zie antwoord 7.</p> <p>9. Zie antwoord 7.</p>